

**Naul Erwen nga Pol Muli tevi
Kalesia nir renge
KORIN
Batu nale nga mivsivseni lut
nga parmeteni naul ngel
puto suri**

Naul (leta) erwen nga Pol muli tevi kalesia nir re Korin, oli re daron nga nir sopor arlolarsi ni ko artere ni. Ko Pol eviseni tevir nga ni orrorrmi eterter nga puloli lilane nanu ngok, ko puloli parkorti luwi kele.

Re bongsi naul ngel nga womunen (batun 1 musuwsuw re 9), Pol ospē suri sev ni mīrij nale nga marterter tevir renge naul san nga mīlai tevir, ko owrai nga ni eir nga nir marunge nale sen, ko marieni norrorrmien ser suri nale sen, ko marloli lilane nanu karkar nga muto livō e nir, ko markorti luwi kele tevi ni. Ko vitunen owrai kele tevir nga nir partuwtuw ko wor merrenien sapon nga parlai tevi kalesia seler nir ne Jutia nga joror mijkie.

Ko re bongsi naul ngel nga vitunen (batun 10 musuwsuw re 13), Pol erij eterter sapon tere mēri Korin nga marwera nir arivi aposol weretunen, ko arok-lokloksi kalesia nir ne ie re nevsivsenien ser nga sete musorsan. Arok-werai nga Pol sete evi aposol weretunen, ko Pol erij orer eterter ko eviseni nga ni evi weretunen aposol se Iesu Kristo.

¹ Inu Pol nuvi aposol se Iesu Kristo suri marongen se Atua. Ko komru Timoti ngel, tasi kerr, nomor-uli naul ngel tevi kami kalesia ne Korin nir, ko tevi jinibb on p̄etp̄eti nir nga marlik renge Akaea totoklai. ² Ngel evi loten suk, nga Atua Tata se kerr ko Numal Iesu Kristo porij p̄irres suri kami ko porlai demat tevi kami jile.

Pol owra erres tevi Atua

³⁻⁴ Rramwera erres wor elep tevi Atua, Tata se Numal se kerr Iesu Kristo, ko Tata se kerr kele. Ni orrorrmi kem tetajer, ko tetajer okla lweni kem daron nga namrunge esij suri jinibb nga marloli m̄isij tevi kem. Ngok ololi kem kele orongwos nabla lweni tasi kerr nir poro parunge p̄isij suri jinibb nir marojir, renge murrun mawos nen nga Atua muloli pa tevi kem. ⁵ Ngok niko, ewretun jinibb elep p̄elak aroji kem suri namivi jinibb se Kristo, evi nanu nga m̄irres kobbong. Suri Kristo ela lweni norrorrmien se kem, ko kem kele orongwos nabla lweni norrorrmien se kalesia m̄inij nir. Ko iok ololi jinibb elep arunge erres nga erres. ⁶ Ko niko poro kem namrunge esij, ko nanu ngok orongwos puloli kami kaprunge p̄irres, ko kapasi van renge mauren nga m̄irres nga Atua moklai. Ko poro ma namrunge erres, ko nanu ngok kele orongwos puloli kami kaprunge p̄irres; ko kaptur p̄iterter, ewretun jinibb nir aroji kami, erpe maroji kem. ⁷ Ko nolo kem nga namlingi renge kami sete pivel lingi kami, suri namrongwose nga kamtur tevi kem renge norongen nga m̄isij ko renge kele vajin norongen nga m̄irres.

⁸ Tasi kem ko joji kem nir, sete nabsilveni norongen nga m̄isij milep nga mijpari kem renge vanu ne Esia. Elep asi p̄etp̄eti nga namrongwos nabtori, ko namwera rrek nabmij. ⁹ Ko ewretun namtori mijen se kem tetajer. Ko ngok ololi setemun nambibto renge kem lweni, ko nambibto ma renge Atua nga muloli nir nga marmij armaur luwi. ¹⁰ Ko erpe ololi jile pa tevi kem renge Esia, ko orongwos puloli kele. Namlingi nolo kem oto eterter ren. ¹¹ Ko loten se kami kele suri kem ewilwil se kem. Jinibb elep arok-lot suri kem, ko daron nga marlesi nga Atua m̄irij m̄irres suri kem vajin, ko parwera erres tevi Atua suri.

Murru Pol oto limjer bbong

¹² Ko namrunge erres suri majingen se kem iel ngatan, suri nammajinge renge sel nga musorsan m̄irres; ko namloli erpok kele tevi kami, ko ean mare kele wor. Sete namsilveni nolo kem sapon, ko sete namvijuri norongwosien se jinibb kobbong. Atua ko ewilwil se kem. ¹³ Ko sev nga namok-uli tevi kami, kami orongwos kaprongwose kobbong. Ko nammerreni kaprongwose nanu p̄etp̄eti nir, ¹⁴ erpe nga kamrongwose kem sapon. Ko kami kaplololi kami e kem vajin renge nabong nga milep se Numal Iesu, erpe kele kem nablololi kem e kami. ¹⁵⁻¹⁶ Ko suri nurongwose erres nanu ngok, norrorrmien suk oto nga bevinuk bokluklu womue kami, mian ko bean Masetonia e; mian ko bolwi kele vinuk ji kami, nga puloli kaprunge p̄irres pivaru. Mian ko kapmeteni sel suk nga ban kele Jutia e. ¹⁷ Ko kami daron nga kamrunge norrorrmien

suk ngok suri nivelen suk, ko kamwera “O, Pol elengleng, owlwlu elep ðelak.” Ko sete erpok te. Ko norrormien suk sete oto re devjen ne jinibb kobbong norrormien ser, nga puloli bowra “O-o”, ko mian ko sete epriv ko bowra “Ejki” vajin. ¹⁸ Ko suri Atua tetajer okwilwil suk, ko niko sete nurongwos bowrai nale ngel nuru korti porvesane, “O-o” ko “Ejki”. ¹⁹ Suri Iesu Kristo, natu Atua, nga ñilik renye nolo kami suri kem Saelas ko Timoti namwerwer renye nosþen nga ñirres tevi kami, ni sete orongwos puwra “O-o” ko “Ejki” orvesane, ko owra “O-o” ko pa. ²⁰ Suri rijrijen þetþeti se Atua arpelari renye Kristo. Niko renye ni rramwera “Pirpok” tevi Atua, ko rramsurövi Atua. ²¹ Ko Atua ololi inu ko kami kele rramtur eterter renye Kristo. Ko Atua otobbobbue kerr, ²² ko ela kele Nemñin On van renye nolo kerr, nga muloli kerr rramrongwose ko jinibb jikle arongwose nga rramivi jinibb se Atua.

²³ Ko suri sev setewor nuvinuk ji kami? Nuwretun, nujuji mare, setewor nulwi vinuk ji kami suri numusus bololi kaprunge þisij. ²⁴ Iok sete namwera kaprunge þisij suri nosurien se kami ewelili, ko nga kem elep; ejki, suri nosurien se kami otur pa, ko namwera kem ko kami, rrapmajing lut sansan, nga puloli kaþir.

2

¹ Ko norrormien suk eterter nga sete bevinuk kele ji kami poro bololi kami kaprunge þisij pirpe daron nga mevinuk womu. ² Ko poro bololi kami kaprunge þisij, ko si puloli inu

bornge p̄irres luwi? Kami ejki, suri inu nuloli pa kami kamrunge esij. ³ Ko nuli naul suk nga womu nga puloli sete mia-irpok, ko sete kapa-loli inu borngē p̄isij daron nga bevinuk, ko kaploli ma ñeir; suri erpok ko osorsan. Suri nurongwose, poro nga inu ñeir, ko kami jijle vajin kañir kele. ⁴ Daron nga moli naul nen, ko nulik renge norongen nga m̄isij, nurngē esij elep, ko nuting elep. Sete nuwra norrorrmien ngok nga puloli nolo kami pivitan, ko nga ma puloli kaprongwose merrenien suk nga milep nga memrreni kami e.

Kaptelasi ko wor jinibb nga muloli m̄isij

⁵ Ko poro nga san ololi inu nolok evitan, ko sete ololi inu kis kobbong, ko erpe ololi kami jile nolo kami evitan sopon. Iok nuwretun, sete nukrekris. ⁶ Ko suri erpok, ko erpe kami elep kamloli pa m̄ernen orngē esij, ko setemun oto nga san puloli p̄irpok kele. ⁷ Ko erres kapla lwēni vajin nolon, kaploli p̄ir luwi, suri nolon tivitan p̄etp̄eti. ⁸ Kaploli bbong p̄irres tevi, nga puloli p̄ilesi wose merrenien se kami. ⁹ Nuli erpok rengē naul suk nga womu nga borongwose nolo kami erpese, poro kaposuri nale suk jijle nir, rreknga ejki. ¹⁰ Ko si nga kami kamtelasi, ko inu kele nutlasi pa. Ko poro nanu san oto nga ñetlasi san suri, ko ñetlasi rengē no Kristo suri kami. ¹¹ Ko erpok ko puloli Demij sete putor tevtevnīe kerr. Rramrongwose erres gerkerisen sen nir.

Daron nga Pol m̄ilik re Troas ko nolon orrum

¹² Nuvini Troas re majingen suk nga nomokwerwer suri Nospen nga Mirres se Kristo, ko nulesi Numal ololi metali nga milep san etpir tevik. ¹³ Ko nolok orrum sapon, suri Taetas ejki. Ko niko nuvel lingir, ko nuvini iel Masetonia.

Kristo ololi Pol easi

¹⁴ Ko nuwra erres wor elep tevi Atua nga tetajer ololi rramok-asi suri Kristo, ko ololi mapun nga mĩrres sen nga muto ji kerr suri rramrongwose ni, esesbel iok jijle nir. ¹⁵ Suri Atua ololi kerr rramirpe mapun nga mĩrres se Kristo renge gunsı nir nga marivi sen, ko paralai mauren nga mĩrres; ko re kele gunsı nir nga para-van re mijen. ¹⁶ Tevi nir nga marosuri, mapun ngok erpe mapu mauren; ko tevi nir nga para-van re mijen, erpe mapu mijen kobbong. Ko si orongwos puloli nanu ngel nir? ¹⁷ Suri jinıbb elep arok-werwer renge nale se Atua nga bbong parla nevöt ren. Ko kem sete namsilveni nolo kem sapon. Atua okoni kem, ko namok-majing renge no Atua ko renge derteren se Kristo.

3

Sel nga mimerr ko sel nga mĩtra

¹ Ko iok namtipatun kele nga nabrij melmelas rrek? Rrek namirpe jinıbb sapor ko nammerreni san puli naul nga pusrövi kem nga nablai tevi kami, rrek kami kapuli naul san nga pusrövi kem nga nablai tevi jinıbb mĩnij nir? ² Ejki! Kami ko pa kamivi naul se kem, nga maruli renge nolo kem, nga jinıbb jijle nir marlesi ko marlesi wose.

³ Ko oto limjer vajin nga kami kamivi naul san se Kristo nga kem nammajinge, nga maruli sete tevi pensil, ko tevi Nemñin se Atua nga derteren sen mutoe. Naul nen sete mariki re nevöt, ko re ma nolo jinibb.

⁴ Nanu ngel nir namrongwoser erres suri Kristo. Namrij re no Atua. ⁵ Sete namwera kem namviter rrek namrongwos nabwera namsan ko namloli nanu san, ejki. Atua ko eptei kem ko ela derteren tevi kem. ⁶ Ni ko ololi namvitere nabmajing renge Sel nga Mimerr sen. Sel ngel sete erpe nga tuwi nen nga muto renge naul san, ejki. Nga ngel, ko Nemñin On ko eviseni. Naul derteren nen ejki, ko nir nga marvijuri para-mij kobbong. Ko Nemñin On derteren sen otoa, ko orongwos pila mauren.

⁷ Sel nga mñitra nen nga mariki re nevöt nir nga mñimajing bbong mijen eplari tevi nosrövien nga milep. Meri Isrel nir sete arongwos parmeteni Moses non suri erinrin elep p̃elak ren. Mian ko sete epriv ko nosrövien nen osuw. ⁸ Poro pirpok, ko nosrövien ne sel nga mimerr se Nemñin On p̃irinrin pilep p̃iasi. ⁹ Suri Sel se Moses nen ewer lokloksi bbong jinibb, ko nosrövien nen otoa. Ko Sel nga Mimerr ngel ololi jinibb omomsawos erres, ko niko nosrövien nen pilep asi. ¹⁰ Sel nga mñitra, nosrövien nen otoa bonevis, ko lelingenok ejki, suri etra vajin. Ko nga mimerr vajin nosrövien nen elep nga elep lingi. ¹¹ Sel nga mñitra oto toto bbong, ko nosrövien nen otoa. Ko Sel nga puto tetajer, nosrövien nen elep asi lenglengen.

12 Suri nga namosuri nga Sel nga namokwerwer ren erinrin erres erpok, no kem sete emanune sopen; 13 ko sete namrongwos nabloli pirpe Moses, nga m̄itawi ore non tevi kalik san, nga puloli m̄eri Isrel nir sete parlesi nosrövien nga muto ren nga mokan ngatan. 14 Ko m̄eri Isrel nen nir, erpe nor eseser wonti vane. Ejpari lelingenok, erpe kalik nen oto orer vane daron nga mareve naul ne Sel nga Mitra. Suri Kristo esan kobbong orongwos p̄ila tweni jir. 15 Ko ejpari lelingen, daron nga mareve naul se Moses, ko erpe kalik nen oto ore norrorrmien ser vane. 16 Ko daron nga san erieni lweni ni van ji Numal, ko kalik nen ejki tweni vajin. 17 Suri Numal evi Nem̄in, ko daron nga Nem̄in se Numal mivini, ko okla tweni noslosloen jijle nir nga rramsolosloir. 18 Ko kerr jijle, nanu san ejki nga muto ore no kerr, ko rrammeteni erres nosrövien se Numal. Ko daron nga rrammeteni, ko Numal, nga mivi Nem̄in, tetajer mok-rieni kerr rengo nosrövien nga tetajer mok-an mare, nga mian ko rrapasorsan tevi ni.

4

Derteren nga milep jer nen oto wor ji Atua

1 Ko ngok, suri Atua orrorrmi kem ko ela majingen ngel tevi kem, sete nolo kem evitan. 2 Ko namtur ngasue sel nga marloli silveni nanu nga marsij nir. Sete namvijuri gerkerisen, ko sete namrieni nale se Atua pivi gerkerisen, ko nomok-werwer limjer re weretunen. Jinibb jijle

arongwose, ko Atua kele erij se kem nga namw-
 eretun. ³ Ko poro nospen nga namok-werwer ren
 oto kelti sopen, ko oto erpok ji nir bbong nga
 marok-an re mijen. ⁴ Nir ko sete arosuri, ko atua
 ne ngatan ngel opongi mete norrorrmien ser
 nga sete parlesi moron ne nosrovien ne nospen
 nga mirres ne Kristo, nga musorsan pini tevi
 Atua. ⁵ Suri sete namok-supe suri kem lweni,
 ko namsupe Numal Iesu Kristo, nga milngi kem
 namivi jinibb ne majingen sen. ⁶ Suri Atua, nga
 tuwi muwra “Moron piplari renge nemalik”, ni
 kele ololi moron sen omor vaseni vajin nolo kerr
 nga rraplesi wose nosrovien se Atua re no Kristo.

⁷ Ko nanu nga marres pelak ngel nir namok-
 torir renge nibe kem, nga mirpe bbong sospen
 dan san. Ko niko rramlesi nga derteren nga
 milep jer nen oto wor ji Atua, ko kem ma ejki.
⁸ Jinibb tetajer aroji kem, ko sete artor pini
 nolo kem. Namtur memav, ko sete namtur pot.
⁹ Arok-loli esij tevi kem, ko sete Atua elinglingi
 kem namsan. Artoni kem namvitan, ko sete
 nammij. ¹⁰ Ko tetajer erpe namwosi mijen se
 Kristo renge nibe kem. Ko ngok puloli mauren
 sen kele piplari renge nibe kem. ¹¹ Tetajer kem
 nammaur ma, ko suri namvijuri Iesu, ko jinibb
 nir arwera parsoni kem van re mijen. Ko ngok
 puloli mauren se Iesu piplari renge nibe kem ne
 mijen. ¹² Niko derteren ne mijen emajing ji kem,
 ko niko ololi mauren emajing ji kami.

¹³ Naul On owra ‘Nuosuri, ko niko nurij’.
 Nemnin On ko ela nosurien nen, ko Nemnin On
 kele elik ji kem. Ko niko kem kele namosuri, ko

namok-rij. ¹⁴ Ko namrongwose, Atua nga muloli Numal Iesu emaur luwi re mijen, puloli kem kele nabmaur luwi kele tevi Iesu, ko puloli nabtur tevi kami rengo non. ¹⁵ Nanu jijle oto nga piwilwil se kami, ko niko merrenien se Atua daron nga mijpari jinibb elep vajin, ko puloli jinibb pilep parwera erres wor tevi Atua ko parsurövi.

Rrambibto re Atua

¹⁶ Niko sete nolo kem evitan. Ewretun nibe kem ngel vare okan ngatan nga pimij, ko nolo kem ma, Atua nabong jijle okloli nga pian ko pimerr luwi kele. ¹⁷ Ko norongen nga m̄isij ngel ewelili bbong ko oto bbong omrrol, ko puloli rrapvitere nosrövien nga milep nga milep temijpal, ko nga puto tuwi ngok vini. ¹⁸ Ko niko sete namok-meteni nanu nir nga mete kem ngel nir marongwos parlesir, ko namok-meteni ma nanu nir nga mete kem sete arongwos parlesir. Suri nanu nir nga meter marlesir paran ko parsuw kobbong, ko nanu nga ma sete rramlesir lelingenok parto tuwi ngok vini.

5

¹ Rramrongwose nga poro nga nibe kerr ngel, nga marirpe naim nga rramlik rer iel ngatan, poro nga parsij vajin, ko Atua p̄ilai naim nga mimerr tevi kerr. Nanu ngok, sete san emajinge; oto re melrin mare, ko puto tuwi ngok vini. ² Renge naim ngel iel ngatan orongwos rraprunge p̄isij, ko rrammerreni lenglengen rraplik re naim nga re melrin nen. ³ Ko nibe kerr nga mimerrr pirpe kele sunsun nga

mimerr nga rrapuri, puloli sete erpe rramamalmal. ⁴ Rramlik mirpel re nibe kerr ko rramrunge esij, nanu nir arrowsi kerr. Iok sete erpe rrammerreni rrapmalmal, ko rrammerreni ma rrapuri nibe kerr nga marmerr nir. Ko niko mauren pia-torrlai mijen. ⁵ Atua ko ololi rramvitere nanu ngel, ko ni kele ela Nem̃in On, nga muloli rramrongwose erres nga rramivi sen.

⁶ Niko sete nolo kerr evitan nabong san, suri rramrongwose nga daron nga rramlik re nibe kerr ngel, ko setewor rramlik re naim se Numal. ⁷ Rrambibto bbong re Atua; setewor rramlesi nanu nga marres nir nga ni pia-lai tevi kerr. ⁸ Niko nolo kerr sete evitan, ewretun jinibb elep arloli esij tevi kerr, ololi rrammerreni rrapiel lingi nibe kerr ngel ko rraplik ji Numal. ⁹ Ko nanu nga milep nga rrampelak tweni, poro rramlik malum re nibe kerr ngel rreknga ejki, evi nga majingen se kerr puloli ni p̃ir. ¹⁰ Suri kerr p̃etp̃eti rraptur ko wor nabong san re no Kristo, ko ni puwra suri majingen se kerr sisamis, poro p̃irres rreknga p̃isij, ko pia-lai nowli kerr.

Kristo emij sere kerr

¹¹ Niko nammetutue Numal, ko namok-p̃elak nga nabrevei jinibb nir. Sete namrongwos nabsilveni nolo kem e Atua, ko nuwra rrek kami kele kamrongwose nolo kem. ¹² Iok ete namok-sursurövi kem kele; kami kobbong orongwos kapsurövi kem, daron nga kamjiljilwer tevi nir nga marsursurövi lweni nir suri nanu ne vare

nir, ko nanu ne nolor ejki. ¹³ Suri poro nga ewretun namlengleng, ko namlengleng suri namokloli majingen se Atua. Ko poro norrorrmien se kem erres, ko iok evi nga nabwilwil se kami. ¹⁴ Merrenien se Numal owowomue kem, suri namrongwose, san emij sere jinibb jile. Iok erpe nir jijle armij. ¹⁵ Ko ni emij serer, nga daron nga marmaur malum, ko sete parmaur suri nanu nga nir kobbong marmerrnir, ko parmaur ma nga parmajing se ni nga mimij serer ko mimaur luwi.

¹⁶ Niko setemun namlesi nanu nir erpe jinibb kobbong nir marlesir. Bonevis ko namlesi Kristo erpok, ko lelingenok vajin ejki mun. ¹⁷ Suri poro san okorti tevi Kristo, ko evi jinibb nga mimerr. Nanu nga martera nir arasi pa, ko nanu nga marmerr nir arini vajin. ¹⁸ Atua ko evi batu nanu jijle ngel nir. Ni ko ololi namivi lweni selen, ko ololi kem nammajing sen nga nabsuþe tevi jinibb nir nga nir kele parivi lweni Atua selen nir. ¹⁹ Erpe Atua emajing rrurrngi Kristo nga puloli jinibb jijle parivi lweni selen nir. Setemun puwra lokloksir suri nololien ser nir. Ko ololi kem namivi jinibb sen nga nabsuþe suri nosþen nga mĩrres sen, sel nga jinibb nir parivi lweni selen.

²⁰ Erpe namivi devje nevre Kristo; erpe Atua erij re kem jingo kem. Namngoni kami eterter rengen majingen se kem se Kristo, kapini kapivi sele Atua. ²¹ Ni nga mĩrrlenge puloli nanu nga mĩsij san, Atua evrrali erpe jinibb nga mĩsij, nga puloli kerr nga rrama-korti vajin tevi Kristo, rrapivi jinibb nga marmomsawos mĩrres re no Atua.

6

¹ Niko nammajing tevi Kristo, ko namngoni eterter nga sete kaplokloksi nanu nga mĩrres p̄elak nga Atua mĩlai tevi kami. ² Suri Atua owrai renge Naul On, ‘Renge daron mawos nen ko nurunge nale se kami, ko renge nabong mawos nen ko nula mauren tevi kami.’ Lelingenok le evi daron mawos nen; nabong mawos nen evini le pa.

Majingen se Aposol nir

³ Nammusus nablingi niblaot san puto ore san, suri jinibb nir tarwer lokloksi majingen se kem. ⁴ Ko oto limjer renge majingen se kem totoklai nga namivi jinibb se Atua. Jinibb elep arloli esij tevi kem, ko namtur eterter, pesveni nat esij p̄etp̄eti, namrunge esij, ⁵ jinibb arvirrali kem, arwirre kem van re naim ne nekaien, jinibb arpalpal vijajeng. Nam̄elak lenglengen, numer aji kem, sete namrongwos nabmatur. ⁶ Ko tetajer namvijuri sel nga mumomsawos mĩrres, namvijuri norongwosien nga mĩrres, namloli nolo kem epriv, namloli erres tevi jinibb jijle nir. Sete namsilveni nolo kem sopon, nammerreni jinibb jijle nir, ko Neñin On eptevi kem. ⁷ Nale se kem ewretun tetajer, ko Atua ela derteren tevi kem. Joro nuval nir nga marval e tweni murrun nga mumomsawos mĩrres arto re nevre kem rres ko nevre kem mair. ⁸ Nabong sopon, ko jinibb nir arongwos partori kem p̄irres; nabong sopon, ko arongwos parlokloksi nise kem. Nabong sopon, arij erres suri kem, ko nabong sopon, arij esij suri kem. Arwera namkerkerasi jinibb nir, ko

ejki, namweretun tetajer. ⁹ Jinibb elep sete arongwose kem, ko kami ma kamrongwose kem erres. Erpe nabmij, ko ejki, nammaur. Arvirrali kem ma, ko sete nammij. ¹⁰ Erpe nabting, ko ejki, namñir. Erpe joro kem ejkie, ko namla nijor nga marres milep tevi jinibb elep. Erpe nijor se kem ejkie, ko erpe kele nanu p̄etp̄eti nir arivi se kem.

¹¹ Meri Korin nir, nale se kem tevi kami oto limjer, sete namsilveni sapon. Metali ne nolo kem et̄pir tevi kami. ¹² Sete nanu san ekikior renge kem devjen nga kem, oto bbong ji kami nolo kami. ¹³ Nomok-rij tevi kami erpe nurij tevi natuk mawos nir. Kami vajin, kaptasi nolo kami.

Moron sete orongwos pibbölji nemalik

¹⁴ Sete kapkorti p̄elak tevi nir nga sete marivi kalesia. Murrun nga m̄irres sete orongwos pukorti tevi murrun nga m̄isij. Moron sete orongwos pibbölji nemalik. ¹⁵ Kristo sete orongwos p̄imajing korti tevi Demij. Kerr nga rramosuri, sete orongwos rrapkorti rragrrag tevi nir nga sete marosuri. ¹⁶ Nai demij nga marsavi rrongrrongvi sete orongwos putur renge Naim On se Atua. Ko kerr le rramivi Naim On se Atua nga mimaur tuwi ngok vini. Suri Atua owra ‘Belik tevir ko pa, ko bevi Atua ser, ko nir parivi jinibb suk nir.’ ¹⁷ Niko Atua owra kele, ‘Kapruj ngasue nir nga marsij, ko kaplik ngasue nir. Sete kapjipari nanu nga m̄isij, ko niko vajin ßetkai kami ¹⁸ ko bevi Tata se kami, ko kami kapivi natuk normaṅ ko nesevin nir.’ Niko nale se Atua ne derteren p̄etp̄eti.

7

Pol eir suri m̃eri Korin nir

¹ Sele kem nir nga nammerreni kami, suri nga rijrijen se Atua oto erpok, rrapwirre murrun nga m̃isij pibbölji batu nai ngok. Rrapmetutue Atua, ko rraploli nibe kerr ko nem̃i kerr poron p̃etp̃eti.

² Kaprrorrm̃i kem renge norrorrm̃ien nga m̃irres. Sete namloli esij tevi san, sete namlokloksi san, ko sete namla ore joro kami san e joro kem. ³ Nomok-rij erpok, sete evi nga bewer lokloksi murrun se kami. Suri erpe nuwrai pa, nutori kami re nolok. Rrammaur korti ko rrapamij korti. ⁴ Nolok otutun suri kami, nurnge erres suri kami. Nat m̃ikarkar re kem, ko sete nolok evitan sopen, ko nuir lenglengen. ⁵ Ko daron nga namini Masetonia e, ko sete namlesi mosien sopen, ko nat ekarkar p̃etp̃eti. Balpalen oto rrerrale kem, ko metutuen oto re liven. ⁶ Ko Atua nga mokla lweni nir nga nolor maran ngatan ela lweni kem daron nga Taetas miplari. ⁷ Nam̃ir luwi, sete kis nga namlesi Taetas, ko nga ni ospe kele nospen ne kami. Owra kamrrorrm̃i inu elep, kamtengsik, ko kamrij tere nir nga marwera parwer lokloksik. Ko niko nuir elep. ⁸ Rrek naul nga moli ololi kamrunge esij, suri nale suk eterter, ko nolok sete olwi nga moli. Suri ewretun ololi kamrunge esij beblen; ⁹ ko mian ko kamlesi wose nanu nga mowrair, ko nolo kami olululwi, ko kamlinglingi murrun nir nga mowra surir. Niko nuir. Suri Atua emajing daron nga kamrunge esij ngok, ko niko nale se kem nga m̃iterter sete olokloksi kami sopen.

¹⁰ Suri daron nga norongen nga m̄isij miplari ji Atua, ko orongwos puloli nolo kerr pulululwi, ko rrapasi van re mauren. Iok erres. Ko norongen nga m̄isij nga mok-pelari re bbong ngatan ngel okloli rrapan re mijen. ¹¹ Ko norongen nga m̄isij nen nga miplari ji Atua ololi erres elep. Ololi nibe kami ous nga kaploli nise kami p̄irres luwi. Ololi kamlolarsi nir nga marloli m̄isij, ko kamvirralir. Kamrrorrmī elep nanu nga mowrair, ko kamrrorrmī tutuner. Kamloli erres p̄etp̄eti. ¹² Ko nurongwos bowrai, batu norrorrmien nga muloli moli naul nen tevi kami sete eplari re devjen ne ni nga muloli m̄isij, rrek re devjen ne ni nga marloli m̄isij tevi. Ejki, nuli erpok nga puloli kaplesi wose rengo no Atua norrorrmien se kami lweni nga kamrrorrmī vane kem m̄iterter. ¹³ Ko inu nulesi, ko nolok eir.

Ko nolok eir lenglengen daron nga Taetas mivini. Suri ni eir rengo murrūn nga kami jije kamla lweni ni daron nga m̄ilik ji kami. ¹⁴ Nusrosr̄ovi pa kami tevi Taetas, ko ni elesi nuwretun. Nuwretun rengo nale suk m̄inij nir nga mowrair tevi kami, ko nuwretun rengo kele nale nir nga mosrosr̄ovi kami tevi Taetas. ¹⁵ Ko norrorrmien sen nga murrorrmī kami e okan mare daron nga murrorrmī jipari murrū kami, nga tetajer kamvijuri nale sen tevi metutuen nga milep daron nga m̄ilik ji kami. ¹⁶ Niko nuir, suri nurongwose, kaposuri tetajer.

Murrun nga marlai tevi nir nga nevrer mumr-rol

¹ Tasi kem nir, nammerreni kaprongwose sev nga meling kalesia ne Masetonia nir arloli, nga miviseni nolon nga m̄irres se Atua. ² Nir arlik rengen norongen nga m̄isij nga murrowrrowe nir, ko joror ejki rres. Ko suri neiren ser nga milep, arloli nolor erres nga erres ³ ko arlai tevi tasi kerr nga marlik Jutia sev nga marongwos parlai, ko asi nga marongwos parlai. Nir kobbong ⁴ arsusi eterter tevi kem nga poro parongwos parwilwil se jinibb on nen nir.

⁵ Ko arloli asi nga namrrorrmī, ko arlai womu nir lweni tevi Atua ko tevi kem, suri marongen se Atua. ⁶ Niko namwera jilijle tevi Taetas nga m̄itipatune nanu nga m̄irres ngel tevi kami, nga pivinvini ore p̄irres. ⁷ Suri kaman pa mare rengen nanu jijle nir: rengen nosurien, rengen nale, rengen norongwosien, ko rengen merrenien nga kammerreni inu e, nibe kami ous. Ko niko nammerreni kapan mare rengen nanu ngel kele.

⁸ Numusus bosoni kami, ko nurij suri nanu nga kalesia nga Masetonia marloli, nga borongwos weretunen kami merrenien se kami erpese. ⁹ Kamrongwose nalol nga m̄irres p̄elak se Numal se kerr Iesu Kristo. Ni joron elep nga elep, ko evel lingir nga pivini iel ngatan, nga puloli kami vajin joro kami pilep.

¹⁰ Rengen inu nelesien suk, rrek erres poro kapvinvini ore vajin sev nga kamtipatune re sia nga womu. Kami kamrrorrmī womue, ko kami kele kamloli womu jere nir jijle. ¹¹ Ko ngok, kaploli jile vajin, nolo kami pimaaur ren.

Ko kaploli tevi sev nga muto pa re nevre kami. ¹² Poro kammarong erres, ko Atua ãir re sev nga kamlai. Sete orongwos kaplai ãiasie sev nga kamlingi nika, ko poro bbong pusorsan tevi, ko erres.

¹³⁻¹⁴ Ko re iok kele, numusus kami kapp̃elak, ko nir m̃inij nen parmosi bbong; ko suri lelingenok kami joro kami elep nika, erres nga kaplai tevi nir nga nevrer mumrrol. Ko poro nabong sapon kami nevre kami omrrol ko nir nijor ser elep, ko nir vajin arongwos parlai tevi kami. Erpok ko osorsan re devjen nuru kes. ¹⁵ Aruli pa reнге Naul On, ‘Ni nga m̃iser kortoni milep, sete oup p̃elak; ko ni nga m̃iser kortoni ewelili bbong, sete numer aji.’

Taetas nir paran Korin

¹⁶ Namwera erres tevi Atua nga muloli Taetas kele orrorrmi tutune kami erpe kem. ¹⁷ Ko ni emarong daron nga namwerai tevi nga pian p̃ilesi kami, ko ni kobbong emrreni elep pian.

¹⁸ Ko nabkoni san kele pipitevi Taetas. Mernen kalesia jijle arsurövi, suri ewerwer erres p̃elak reнге Nospen nga Mirres. ¹⁹ Mernen ko kalesia nir artobbobbue nga pipitevi kem reнге nivelen se kem nga nablai nevöt ngel van. Ko nevöt ngel evi nga puloli jinibb nir parsurövi Numal, ko puloli jinibb nir parlesi wose nga nammerreni nablai se nir nga nevrer marmumrrol reнге nanu nir.

²⁰ Namtobbobbue nuru ngok porpitevi kem mirpok nga puloli sete san purongwos p̃iwer lokloksi kem reнге sel nga namloli tevi nevöt

nga milep ngel. ²¹ Nammerreni elep sel se kem pusorsan p̄etp̄eti renge no Atua ko re kele no jinibb nir.

²² Niko nabkoni kele tasi kerr kele san, nga namok-lesi tetajer mivi drrav nga marale m̄irres, ko lelingenok vajin daron nga m̄ilesi nga kamterter mirpok, ko emrreni lenglengen kele wor p̄iptevi kem. ²³ Ko Taetas eptevik nabong elep renge majingen suk p̄etp̄eti, ko re kele nga noborlai se kami. Ko tasi kerr m̄inij nen nuru, nuru ormajing se kalesia p̄etp̄eti nir, ko majingen se nuru ololi jinibb nir arsurövi Kristo. ²⁴ Ko niko kapmetmete nir ngok renge merrenien nga milep, nga puloli kalesia p̄etp̄eti nir parongwose nga namweretun daron nga namok-sursurövi kami.

9

Nevöt nga piwilwil se kalesia nir renge Jutia

¹ Nurongwose, nolo kami erres p̄elak pa, ko boli tama sapon kele renge naul ngel suri nevöt ngok. Erpe kamrongwose, evi nga rraplai tevi kalesia nir iak Jutia. ² Nurongwose, kammarong pa nga kaplai sapon van, ko nusrövi pa kami tevi kalesia nir nga renge Masetonia. Nuwrai tevir, nuwra “Kalesia nir nga renge Akaea artur metmet nga parlai van, etipatun pa sia nga womu pa.” Ko nolo kami nga m̄ir mirpok ngok ololi nir elep kele iak Masetonia armarong kele parlai van. ³ Ko nukoni tasi kerr ngok nir nga puloli nale se kem ngok suri kami sete pivini pivi nale nawon, ko kaptur metmet ko

pa terai, pirpe nga namsuþe pa suri kami tevi ñeri Masetonia nir. ⁴ Poro mijki, ko dea-pitevi ñeri Masetonia nir sopen vinuk ko nada-lesi nga sete kamtur metmet, ko no kem tia-wis renge nale nga namwerai suri kami, ko kami kele no kami tia-wis lenglengen. ⁵ Ko niko nulesi erres poro bokoni tasi kerr ngok nir parwowomue kem, parinuk ji kami ko parloli lilane nanu nir re devjen ne nevöt ngok. Ko erres þelak nga kamwerai pa kaplai. Ko mirpok ko puto metmet þirres tera daron nga kem nabinuk, ko puloli kele kaplai renge nolon nga ñirres, ko sete suri marsoni kami.

Atua emrreni ni nga ñilai renge nolon nga ñir

⁶ Kaprrorrmu nanu ngel: ni nga muruw muwelili þili tweni kele puwelili kobbong, ko ni nga muruw milep þili tweni pilep kele wor. ⁷ Jinibb jijle þilai ko wor pusorsan pirpe nolon ñir nga þilai, sete nga puloli nolon purnge þisij e, rrek suri ornge marsoni. Suri Atua emrreni ni nga ñilai renge nolon nga ñir. ⁸ Ko Atua joron elep temijpal, ko ni þilai nanu nir tevi kami tetajer, puloli tetajer nevre kami sete pumrrol re nanu san, ko orongwos vajin kaplai tetajer tevi nir si nga nevrer marmumrrole nanu nir. ⁹ Erpe Naul On owrai, owra ‘Ni elai elep tevi nir nga nevrer marmumrrol. Sel nga ñirres sen oto tetajer.’ ¹⁰ Ko Atua nga mok-lai winen tevi nir nga maruw ko nanen nga rrapaani, þilai kele winen pilep tevi kami, ko puloli kaþili tweni pilep kele wor suri sel nga ñirres se kami. ¹¹ Ko orongwos kaplai pilep tevi jinibb nir tetajer,

puloli jinibb pilep parwera “Erres wor” tevi Atua suri nevöt nga kami kamlai ko kem namtori van jir. ¹² Suri majingen nga mĩrres ngel nga kamloli ololi nanu eru kis: ela se kalesia nir nga nevrer marmumrrol, ko ololi kele nga jinibb elep arwera erres wor tevi Atua. ¹³ Nanu nga mĩrres nga kamloli ngok ololi jinibb nir arlesi wose nolo kami, ko puloli parsurövi Atua, suri kamosuri nospen nga mĩrres se Kristo erres, ko suri kamlai tevi nir ko tevi jinibb jijle nir. ¹⁴ Ko puloli parlot suri kami nga parrormi kami pilep suri nanu nga milep nga Atua muloli rengen nolo kami. ¹⁵ Rrapwera erres wor elep tevi Atua suri merrenien nga mĩrres asi nga ni mĩlai tevi kerr!

10

Pol erij tevi nir nga marwera derteren ser ejkie

¹ Kami sopor kamwera nga inu nomok-manun re no kami, ko nga nomok-rij eterter sopen re bbong daron nga mĩelik ngasu vajin. Ko numrreni kapmurrong nale suk ngel, suri Kristo kele nolon ean ngatan ko nolon emaot. ² Erpok kele, kami sopor kamwera nga mevijuri murrun ne iel ngatan. Daron nga bevinuk vajin belesi kami, ko rrek berij wor pĩterter sopen tevi nir. Sete kaploli nga berij pirpok. ³ Ewretun namlik iel ngatan, ko sete namvijuri murrun ne iel ngatan. ⁴ Ko joro nuval se kem sete arivi nanu ne iel ngatan, ko derteren ner otoa nga Atua mĩlai, nga nabrrerrarre lat nga Demij murrul totkoni. Ko namok-rrerrarre nale gerisen ⁵ ko namok-lokloksi norrormien jijle nga mian mare ko nga

muto ore ko muloli jinibb nir arrelenge Atua. Ko namrrul totkoni norrorrmien jijle nir se jinibb nir, ko namloli marosuri Kristo. ⁶ Ko daron nga kami kaposuri erres vajin, ko nabort alje nir nga marmusus parosuri.

⁷ Kamok-meteni bbong nanu ne vare nir. Poro san ok-wera nga ni evi jinibb se Kristo, ko ni purongwose ko wor nga kem kele namivi jinibb se Kristo. ⁸ Rrek ewretun nurij elep pelak suri derteren suk nga Numal milai tevi kem aposol. Ko derteren nen sete evi nga nablokloksi kami, ko nga nabort jilijle kami. Ko sete nok ewis nga merij mirpok suri derteren nen. ⁹ Ko numusus bololi kapmetutue inu suri nale nga moli re naul suk nir. ¹⁰ Suri kami sapon kamok-wera “Pol naul sen nir arwun saute nale nga mitertter. Ko daron nga ma milik ji kerr, evi jinibb nga milemij nawon, ko nale sen nir armeljariv nawon.” ¹¹ Nir nga marij mirpok parmetmet ko wor, suri daron nga nablik vajin ji kami ko nabloli vajin pusorsan pirpe nale se kem nga marto renge naul.

Pol erij tevi nir nga marwera ni osrosrovi lweni ni

¹² Ko nammetutu nabwera kem namrres asi nir nga marok-wera nir lweni niser aran mare. Ko nir arlengleng, suri tetajer arok-wera nga nir marres, ko arok-meteni lweni bbong nir kis kobbong. ¹³ Ko kem nammusus nabsursurovi kem pipok suri nanu nga sete musorsan nga nabrij suri. Nabrij bbong suri majingen nga Atua mukoni kem nabloli. Ko majingen se kem ejpari kami kele. ¹⁴ Ko niko sete namsursurovi

ṗelake kem lweni, suri kem namla nosṗen nga ṁirres evinuk ji kami. ¹⁵ Ko sete kem namok-sursurövi kem suri majingen nga jinibb ṁinij muloli. Ko nammerreni nga kami kapan mare renge nosurien se kami, puloli majingen se kem pivini mare kele iok. Ngok mirpok tetajer nammerreni nabloli. ¹⁶ Ko nabwerwer renge nosṗen nga ṁirres renge vanu nga ngasu wor nir e kami vajin, lat nga setewor jinibb san evan ewerwer. Ko erpok sete nabsursurövi kem suri majingen se jinibb ṁinij.

¹⁷ Ko Naul On owrai owra ‘Sete san pusrurövi lweni ni, pijki, ko pusrövi ma Numal.’ ¹⁸ Nir nga marok-wera nir lweni niser aran mare sete arweretun. Atua kobbong esan orongwos puwra jinibb san erres rreknga erpese.

11

Pol erij tere aposol ne gerisen

¹ Kaplinglingi ta inu ḃerij mun se lenglengen sapon. ² Nurrorrmi terae kami, erpe Atua kele orrorrmi terae kami. Kami kamirpe nesenwar-reng nga setewor mian ji jinibb san, ko nga inu nulngi ore pian ji Kristo kis kobbong. ³ Ko numtutu vajin suri nulesi erpe nga nir nga marini ji kami ko marok-rij melmelas marwera niser maran mare ko marivi ‘aposol’, erpe par-lokloksi vajin norrorrmien se kami nga kamlingi pa renge Kristo. Erpok kele numṁet nga ṁisij nen muloli tuwi daron nga ṁikrekrasi Iv renge nale ne neni rretrrun nga muwrai tevi. ⁴ Suri kammarong pae nir arinuk ji kami. Ko arwerwer

ma suri Iesu, ko nale ser suri Iesu arinijnij wore. Ko arwerwer suri Nem̃in On ko suri Nos̃pen nga Mirres, ko nale ser suri ngok nuru kele arinijnij wore. Ko kamosuri bbong nale ser, nga sete pa osorsan tevi nga inu nuwerwer e ko nga kamosuri womu.

⁵ Niser m̃irres O! Ko inu nisek sete ean ngatan rragrrag rengo nir. ⁶ Ewretun re devjen ne rijen, sete nurongwos ßerij kemkam̃e erpe nir, ko re ma devjen ne norongwosien, sete nuan ngatan rragrrag re nir. Ngok kamrongwos pae erres.

⁷ Rrek nuloli esij nga sete nungoni nevöt san ji kami daron nga m̃ewerwer rengo Nos̃pen nga Mirres se Atua tevi kami, rrek? Ko nuloli inu nuan ngatan, ko kami kaman mare. ⁸ Ko nuloli kalesia m̃inij nir arwulik daron nga m̃emajing ji kami. Erpe nuvnae nir nevöt ser nga puwlik daron nga m̃emajing se kami. ⁹ Ko tetajer daron nga m̃elik ji kami iok, poro nevrek pumrrol re nanu san, ko tasi kerr nga Masetonia arok-lai tevik, ko sete nuloli kami kamp̃elake tevik. Ko numusus bololi pirpok nabong pisan. ¹⁰ Nuwretun rengo weretunen se Kristo nga muto jik, nok eterter nga pirpok ko pa tetajer rengo iok Akaea, ko sete san ßiwer orek nga mosrosrövik rengo. ¹¹ Ko suri sev sete nungoni nanu san ji kami? Suri nga sete numrreni kami? Ejki, Atua ko orongwose nga memrreni kami elep!

¹² Ko ßetajer nga bololi pirpok. Erpok ko bolokloksi nale se aposol gerisen nen nir nga marok-sursurövi nir lweni, marok-wera marmajing osorsan erpe inu. ¹³ Nir sete arivi aposol weretunen. Arkerkeris suri majingen ser, ko

arloli mete jinibb owonwon, ko arloli jinibb nir arrorrmī nga marivi aposol se Kristo. ¹⁴ Ko sete rraptaole iok, suri Demij kele ololi mete jinibb nir owonwon, ko ololi arrorrmī ni evi anglo ne moron! ¹⁵ Niko jinibb sen nir arloli osorsan erpe ni daron nga marloli mete jinibb owonwon ko marwera marmajing suri sel ne murrūn nga musorsan. Atua putor vitrangir pilep suri nanu nga marloli.

Norongen nga m̄isij se Pol

¹⁶ Sete kaprrorrmī nga inu nulengleng. Ko poro ewretun kamrrorrmī ko erpok, ko kaplinglingik bosrosr̄ovik mun sopen pirpe lenglengen san! ¹⁷ Berij le sopen; rrek nale suk sete pivi nale se Numal, ko pivi nale se san nga m̄ilengleng. ¹⁸ Ko suri nir elep arsursur̄ovi nir lweni suri nanu nga nir kobbong marloli, ko rrek inu kele bololi pipok, bosrosr̄ovik sopen. ¹⁹ Kami norongwosien se kami otoa, a? Ko niko kammarong bbong kaprunge nale se nir nga marlengleng. ²⁰ Kammarong bbonge san nga mukoni lokloksi kami, san nga m̄ikrekrasi kami, san nga mivnae ji kami, san nga murrorrmī ni evi jinibb san ko muwje vasu kami. ²¹ Numanun nga bowrai, ko daron nga kem namlik ji kami, ko kem sete namviter ko nabloli pipok!

Ko poro san owra pusrosr̄ovi ni lweni, ko inu kele bololi pipok. (Kamlesi nurij se lenglengen vajin!) ²² Nir arivi m̄eri Ipru, a? Ko inu kele nuvi san. M̄eri Isrel ko nir? Ko inu kele. Metka se Epram ko nir? Inu kele. ²³ Jinibb ne majingen se Kristo ko nir? Rrek nulengleng nga bowrai,

ko bowrai tama: inu nuasie nir renge iok. Nurat elep asie nir, nuan re naim ne nekaijen nabong elep asie nir, arvirralik vavis kis asie nir, ko otomori bemij vavis kis. ²⁴ Valim kis ko nupal ji m̃eri Isrel nir nga marvirrvirralik ejpari ngavöl itul drromon esiw (39). ²⁵ Vatul ko m̃eri Rom nir arevjik tevi nai nga milep san, ko nabong san jinibb sopor artuwek e nevöt. Drrav nga m̃esa rer nir, itul kis arron. Ko renge drrav nga itul nga marron nga, renge san, nuilong jer renge dis nutrin ko nutpong san. ²⁶ Nivelen suk elep lenglengen, ko nutori mijen suk renge nuwi nga muwlu milep, renge jinibb venao, renge niaken suk nir m̃eri Isrel, renge jinibb ne vare nir, renge ngaim nga marlelep nir, renge lolo merwer, renge dis, ji nir nga markerkeris nga marwera marivi kalesia. ²⁷ Nuplak elep, nurat elep. Nabong elep sete numatur erres. Numer ajik, nolok emesmes, melas ajik suri sunsun nga mori sete emtul, eminmaniv, ko sete evttere melas. ²⁸ Ko nanu kele san nga muto jik tetajer evi nga nomok-rrorrm̃i p̃elak kalesia nir renge lat jijle nir. ²⁹ Poro nir san nolon pimelisna, ko inu kele erpok, nolok emelisna. Ko poro nir san evitan, ko inu nurnge esij e.

³⁰ Poro bosrosrövik, ko bosrosrövik bbong suri derteren suk nga mijkie. ³¹ Atua, Tata se Numal Iesu Kristo orongwose nga sete nukrekris. Rrapsurövi ni tuwi ngok vini. ³² Daron nga m̃elik Damaskas, ko jinibb nga mimetmete ngaim nen se numal Aretas ololi jinibb nuval sen sopor artur metmet re metali ne ngaim nga parrul to-tonik. ³³ Ko ejki mun, suri selek sopor arsongnik

van re narr san ko arjurönik rrurrngi lat nga mĩtĩpir e san re naworr, ko arjurönik van ngatan re dan, ko nuwlu asi.

12

Pol owra tweni nanu nga milep nga ni mĩlesi

¹ Bosrosrövik ko wor. Bela sev ko pĩrres ren? Ko bololi tama. Bospe vajin suri nanu sopor nga Numal mivisenir tevik. ² Nurongwose jinibb le san nga mivi kalesia san. Ko evi sia esngavöl drromon ivij (14) pa, ko arlai van re melrin itolin, nga mare jer nen. Nurrle, ematur lesi lebbong, rreknga niben mawos le wor mian. Atua kobbong esan orongwose iok. ³ Erpe nga mowrai, nurongwose nga mĩernen arlai van re melrin, ko nurrle, ematur lesi lebbong, rreknga niben mawos le wor mian. Atua kobbong esan orongwose iok. ⁴ Ko arlai van re melrin; ko rege ie ni ornge nanu sopor nga marres nga marres nga sete orongwos jinibb san puspe re nale san ne iel ngatan. ⁵ Niko bosrosrövi mĩernen; ko re inu devjen nga inu, sete nurongwos bosrosrövik. Bospe bbong dert-eren suk nga mijkie. ⁶ Ko poro nga bosrosrövik, ko iok sete nulengleng, suri nuwretun bbong. Ko sete bosrosrövik, suri numusus kapmetenik van mare, ko numrreni kaprrormi bbong nanu nir nga mololir pa ko nale nir nga mowrair pa.

⁷ Ko Demij ololi nanu san esij re nibek, ko nanu ngok erpe evrralik ko orrul totoni nolok nga sete pian mare pelak, ko nga sete bolololik suri nanu nga marlelep nga mĩlesir. ⁸ Ko nulot van ji Atua

vatul nga ðila tweni nanu ngok jik. ⁹ Ko ni owra lweni teik, owra “Ewretun, nik derteren som ewelili, ko inu derteren suk puwosim ko pa. Ko daron nga nik nibem mimelisna, ko inu derteren suk emajing erres ðelak vajin.” Ko niko nuir nga bosþe pilep lenglengen nibek nga mimelisna vajin, nga puloli derteren se Kristo puto jik. ¹⁰ Ko niko numarong bbong derteren suk puwelili, jinibb nir parwer lokloksik, jinibb nir parojik, daron nga miterter pijparik, ko niblaot lele nir parto pelaot suri mevijuri Kristo. Suri poro derteren suk puwelili, ko ngok derteren suk pilep ko vajin.

Pol orrorri kalesi ne Korin nir

¹¹ Nuriy se lenglengen nga mērij re devjen suk mirpok, ko kami ko kamloli mololi mirpok. Moro kami ko kapsurövi inu, ko ejki! Inu sete ma nuvi jinibb nga welili rengen nir ngok nga marsursurövi lululwenir marwera marivi aposol, ewretun sete nuvi jinibb san! ¹² Orongwos kaplesi kobbong emērer nga mevi aposol suri nelesien nir ko nanu nga marinijnij nawone nir nga mololir, rengen nolok nga mipriv, daron nga mēlik ji kami. ¹³ Kamjiekie nanu sansan kobbong nga meling kelesia mēnij nir marloli, nile: sete kammeteni suri inu. Kaptelasi inu nga mololi mēisij tevi kami erpok!

¹⁴ Pivatul le pa bevinuk ðelesi kami. Ko sete bongoni nanu san ji kami. Sete numrreni nevöt se kami, ko numrreni kami kobbong. Suri sete erres nga bipi san puwngani tata sen, ko tata sen ma puwngani bipi. ¹⁵ Numarong ðela nevöt

suk jijle, ko nibek kele, nga bewilwil se kami. Ko ewretun merrenien nga kammerreni inu e pian ngatan suri inu merrenien nga memrreni kami e ean mare?

¹⁶ Niko kamlesi vajin nga sete nuloli kampelak suri inu. Ko rrek kapwera “Pol ololi erpok nga pikrekrasi kerr, musuw ko pia-lai nanu san ji kerr.” ¹⁷ Ejki nga ejki rres! Ko nir san nga mokonir vinuk ekrekrasi kami, rreknga ejki? Ejki rres ma. ¹⁸ Nuloli Taetas evan, ko nukoni kele tasi kerr m̃inij nen kele eptevi. Rrek Taetas ekrekrasi kami rrek? Ejki, suri ni norrorrmien sen osorsan bbong tevi nga inu, ko ni ololi osorsan bbong tevi nga inu nomok-loli.

¹⁹ Kami kamrroarmi rrek tetajer namok-rij nga nabwer ore nale se kami nga muwra pulokloksi kem? Ejki! Tetajer namok-rij erpe Kristo emrreni ko erpe Atua emrreni. Ko nanu jijle nga namloli, namloli nga nabwilwil se kami, sele kem nir nga nammerreni kami. ²⁰ Ko numtutu dea-vinuk ji kami ko delesi kami sete kamlik erres erpe numrreni, ko kami kele taklesi inu dololi nanu san nga kami sete kapmerreni. Suri numtutu delesi takrij latlat, nolo kami tilelep, nolo kami tumrrol, nolo kami tukul, takworworsur, takrij otot tevi kami lululweni, nolo kami tian mare, ko nat tikarkar ji kami. ²¹ Numtutu dea-vinuk ko Atua tuloli nok tiwis re no kami, ko dea-tengsi nir tilep nga tarloli pa nololien ko sete nolor olululwi, ko nga nolor timrreni aseni nesevin, ko nga tarloli tisij tevi nesevin.

13

Bongsi nale se Pol

¹ Vatolin le vajin bevinuk ðelesi kami. Naul On owra ‘Poro jinibb san owra ðirij tere selen, ko nuru ðieru rrek nir ðitul ko pa parij se nale nen.’ ² Nuwra bowrai tevi nir nga marloli pa nololien, ko tevi nir m̃inij nen nir, erpe nga mowrai pa re daron erwen nga m̃elik ji kami, ko bowrai lweni kele nga m̃elik ngasue kami vajin: Poro bolwi kele vinuk, ko botor vitrangi kami vajin. ³ Ko kaprongwose ðirres vajin nga Kristo erij rrurrngi inu. Ko ni daron nga muwra ðiete kami, ko ni derteren sen sete puwelili, ko derteren sen pilep. ⁴ Ewretun derteren sen ewelili daron nga murrul re nai pelaot, ko lelingenok vajin ni emaur renge dert-eren nga milep se Atua. Ko kem namkortoni tevi Kristo, ko kem kele derteren se kem ewelili; ko nabmaur renge ni mauren sen re derteren nga milep se Atua renge no kami.

⁵ Kaprrowrrow kami lweni. Kamtur ko renge nosurien se kami, rreknga ejki? Rrek sete kamrongwose nga Iesu Kristo elik livö e kami? Poro pijki, ko kamtor jabble ðetðeti! ⁶ Ko numrreni kami kaprongwose nga kem sete namtor jabble. ⁷ Namok-lot van ji Atua nga sete kaploli ðisij. Iok sete namloli nga jinibb nir parlesi kem majingen se kem erres, ko nga kami kobbong kaploli ðirres, pesveni jinibb nir arlesi kem majingen se kem erres rreknga erpese. ⁸ Suri sete namrongwose nabloli nanu san nga puto ore weretunen, ko nga ma putor jilijle.

⁹ Namñir bbong daron nga derteren se kem ewelili ko derteren se kami elep. Ko namok-verus van ji Atua nga kapa-momsawos ðirres ðetðeti. ¹⁰ Niko nomok-uli naul ngel vinuk ji kami daron nga mñelik ngasu ngel; nuli nga kami kaðete lweni kami, ko poro bevinuk vajin ko setemun bololi nanu nga marterter sopen tevi kami reнге derteren nga Atua mñilai pa tevik. Suri derteren nen sete evi nga ðerrarre nanu, ko nga ma bololi pian mare.

¹¹ Rrek otomori nale suk pusuw ngel. Nuwra erres wor tevi kami. Kapðelak nga kapa-momsawos ðirres ðetðeti; kaprunge nale suk nir; norrormien se kami pisansan; kaplik reнге demat. Ko Atua nga mivi Atua ne merrenien ko Atua ne demat ðilik livö e kami.

¹² Kapwera erres tevi kami lululweni tevi merrenien ko demat. ¹³ Kalesia jijle nir arwera erres tevi kami. ¹⁴ Ngel evi loten suk, nga nalol nga mñirres se Numal Iesu Kristo, ko merrenien se Atua, ko gortien se Nemñin On puto ji kami jijle.

**Naul On Nga Mimerr Uripiv
The New Testament in the Uripiv language of
Vanuatu**

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators

Language: Uripiv (Uripiv-Wala-Rano-Atchin)

Dialect: Uripiv

Translation by: WBT

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

96303ce7-aa0a-513c-862d-415957a542e1